

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2014

4

Redakcja
Jacek Gudowski

Maciej Machowski

Współpraca

Robert Bełczącki, Mateusz Grochowski
Radosław Nowaczewski, Maciej Plaskacz
Małgorzata Sekuła-Leleno, Elżbieta Szczepanowska
Arkadiusz Turczyn, Magdalena Wróbel
Stanisław J. Zabłocki, Andrzej Zielony

przy udziale

LexisNexis Polska Sp. z o.o.

Adgar Park West, Al. Jerozolimskie 181, 02-222 Warszawa,
tel. 22 572 95 00, faks 22 572 95 68

Infolinia: 22 572 99 99

www.lexisnexus.pl; e-mail: biuro@lexisnexus.pl

Księgarnia Internetowa dostępna ze strony www.lexisnexus.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 6 listopada 2013 r., I ACa 944/13, zagadnienia prawnego:

„Czy legitymowanym do wytoczenia powództwa o ustalenie nieważności umowy będącej podstawą ustanowienia hipoteki wpisanej do księgi wieczystej na rzecz pozwanego (art. 189 k.p.c. w związku z art. 58 § 2 k.c.), jest podmiot będący beneficjentem tego samego rodzajowo ograniczonego prawa rzeczowego ujawnionego w tej księdze z niższym pierwszeństwem wówczas, gdy twierdzona w podstawie faktycznej powództwa niezgodność z rzeczywistym stanem prawnym wpisów decydujących o powstaniu praw obu wierzycieli, może być usunięta, w zakresie uprawnienia tego podmiotu przez skutek następujący z mocy prawa?”
podjął uchwałę:

Możliwość wytoczenia powództwa o stwierdzenie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym (art. 10 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece) w zakresie dotyczącym pierwszeństwa hipotek nie wyłącza interesu prawnego wierzyciela, któremu przysługuje hipoteka wpisana na niższym miejscu, w dochodzeniu ustalenia nieważności czynności prawnej ustanowienia hipoteki wpisanej z wyższym pierwszeństwem na rzecz osoby trzeciej (art. 189 k.p.c.). Orzeczenia sądu wydane w takich po-

stępowaniach mogą stanowić podstawę dokonania wpisu wykreślenia hipoteki.

(uchwała z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 121/13, A. Owczarek, J. Frąckowiak, A. Piotrowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 20 września 2013 r., II Ca 2126/12, zagadnienia prawnego:

„Czy sprawowany przez spółdzielnię zarząd nieruchomościami wspólnymi stanowiącymi współwłasność spółdzielni w ramach art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) uprawnia spółdzielnię do samodzielnego podejmowania decyzji odnośnie tych nieruchomości także w zakresie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu czy też potrzebne jest pozyskiwanie przez spółdzielnię zgody każdego z współwłaścicieli zgodnie z art. 199 k.c.?”

podjął uchwałę:

Spółdzielnia mieszkaniowa może samodzielnie dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu nieruchomością wspólną (art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1222).

(uchwała z dnia 27 marca 2014 r., III CZP 122/13, M. Bączyk, I. Koper, K. Pietrzykowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 31 października 2013 r., VIII Cz 432/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w wypadku zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, złożonego przez stronę reprezentowaną przez radcę prawnego w na-

stępstwie wezwania do uiszczenia opłaty od sprzeciwu od wyroku zaocznego i nieuiszczenia tej opłaty, sprzeciw podlega odrzuceniu?”
podjął uchwałę:

W razie zwrotu na podstawie art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, zgłoszonego po wezwaniu do uiszczenia opłaty od sprzeciwu od wyroku zaocznego, przewodniczący wzywa ponownie do opłacenia sprzeciwu na podstawie art. 130 § 1 k.p.c.

(uchwała z dnia 27 marca 2014 r., III CZP 133/13, M. Bączyk, J. Koper, K. Pietrzykowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 15 stycznia 2013 r., XXIII Gz 1256/12, zagadnienia prawnego:

„Czy przepisy dotyczące jurysdykcji krajowej w procesie znajdują zastosowanie w postępowaniu z wniosku o zawezwanie do próby ugodowej;

w przypadku pozytywnej odpowiedzi,

czy spełnienie przesłanki (łącnika jurysdykcyjnego) z art. 1103⁷ pkt 4 k.p.c., przez uczestnika postępowania będącego podmiotem zagranicznym, stanowi podstawę prawną do złożenia wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w sądzie rejonowym właściwym dla uczestnika postępowania ze względu na posiadany majątek w Rzeczypospolitej Polskiej lub przysługujące mu prawa majątkowe w Rzeczypospolitej Polskiej o znacznej wartości w stosunku do wartości przedmiotu sporu?”

podjął uchwałę:

Przepisy o jurysdykcji krajowej mają zastosowanie w postępowaniu o zawezwanie do próby ugodowej.

(uchwała z dnia 28 marca 2014 r., III CZP 3/14, M. Romańska, B. Ustjanicz, D. Zawistowski)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 2 grudnia 2013 r., XIII Cz 453/13, zagadnienia prawnego:

„1. Czy przepis art. 53a ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 509 ze zm.) w przedmiocie przyznawania wynagrodzeń opiekunom prawnym osób całkowicie ubezwłasnowolnionych ma zastosowanie do przyznawania wynagrodzeń kuratorom osób częściowo ubezwłasnowolnionych?

2. Czy postanowienie rozstrzygające wniosek w przedmiocie wynagrodzenia dla kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej lub dla opiekuna osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej jest postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy i czy w związku z tym od postanowienia tego służy zażalenie czy apelacja?

3. Czy gmina, na której na mocy art. 53a wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej ciąży obowiązek wypłaty przyznanego przez sąd wynagrodzenia jest zainteresowanym w rozumieniu art. 510 k.p.c.?”
podjął uchwałę:

1. W razie braku podstaw do pokrycia wynagrodzenia kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej na podstawie art. 179 § 1 k.r.o., wynagrodzenie to jest pokrywane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej (art. 162 § 3 w związku z art. 178 § 2 k.r.o. i art. 53a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.).

2. W postępowaniu o przyznanie wynagrodzenia kuratorowi osoby częściowo ubezwłasnowolnionej ze środków publicznych zainteresowanym jest gmina, na której spoczywa obowiązek wypłaty tego wynagrodzenia.

3. Postanowienie w przedmiocie wynagrodzenia kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej jest postanowieniem co do istoty sprawy, od którego przysługuje apelacja (art. 518 k.p.c.).

(uchwała z dnia 28 marca 2014 r., III CZP 6/14, M. Romańska, B. Ustjanicz, D. Zawistowski)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Słupsku postanowieniem z dnia 20 września 2013 r., IV Ca 218/13, zagadnienia prawnego:

„Czy do terminu zasiedzenia własności nieruchomości wnoszący może doliczyć okres, w którym biegł dla niego termin do nabycia przez zasiedzenie prawa użytkowania wieczystego przeciwko poprzedniemu użytkownikowi wieczystemu, a które to użytkowanie wieczyste, przed upływem terminu do jego zasiedzenia wygasło, z uwagi na upływ terminu na jaki została zawarta umowa użytkowania wieczystego?”
podjął uchwałę:

Do biegu terminu zasiedzenia prawa własności nieruchomości nie zalicza się okresu jej posiadania w zakresie treści prawa użytkowania wieczystego.

(uchwała z dnia 28 marca 2014 r., III CZP 8/14, M. Romańska, B. Ustjanicz, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 11 października 2013 r., II Cz 830/13, zagadnienia prawnego:

„Czy przepis art. 1160 k.p.c. dotyczący zawiadomień pisemnych ma zastosowanie do doręczenia odpisu wyroku sądu polubownego?

w przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej:

czy zastosowanie znajduje regulamin konkretnego sądu polubownego w sytuacji, gdy strony nie postanowiły inaczej a doręczenie odpisu wyroku sądu polubownego nastąpiło przez awizo, w konsekwencji:

czy oznacza to zastosowanie obowiązujących w dniu dokonywania przesyłki przepisów regulaminu świadczenia powszechnych usług pocztowych, czy też zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 128/13, A. Owczarek, J. Frąckowiak, A. Piotrowska)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 12 grudnia 2013 r., II Ca 694/13, zagadnienia prawnego:

„Czy z chwilą wykreślenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z Krajowego Rejestru Sądowego w wyniku przeprowadzenia postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku spółki wygasa hipoteka przymusowa zabezpieczająca wierzytelność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wobec tej spółki, z tytułu należności dotyczących obowiązku uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne, na nieruchomości stanowiącej obecnie własność osoby trzeciej?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 132/13, A. Owczarek, J. Frąckowiak, A. Piotrowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 5 grudnia 2013 r., II Ca 699/13, zagadnienia prawnego:

„Czy uczelnie publiczne mogły na podstawie art. 98 ust. 1 w zw. z art. 92 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012 r. pobierać opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego na podstawie umowy zawartej między uczelnią a osobą ubiegającą się o nadanie stopnia doktora?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 27 marca 2014 r., III CZP 16/14, M. Bączyk, I. Koper, K. Pietrzykowski)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYgniĘCIA

III CZP 22/14

„1. Czy od dnia 14 sierpnia 2013 r., nadając klauzulę wykonalności orzeczeniu sądu bądź referendarza sądowego, które zostało wydane w sprawie wszczętej przed dniem 7 lipca 2013 r., należy zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (Dz.U. z 23 kwietnia 2012 r., poz. 443 ze zm.) w treści klauzuli wykonalności wskazywać numer PESEL lub NIP wierzyciela i dłużnika będącego osobą fizyczną, jeżeli są oni obowiązani do jego posiadania lub posiadają go nie mając takiego obowiązku, lub numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku – numer w innym właściwym rejestrze, ewidencji lub NIP wierzyciela i dłużnika niebędącego osobą fizyczną, którzy nie mają obowiązku wpisu we właściwym rejestrze lub ewidencji, jeżeli są oni obowiązani do jego posiadania?”

2. Czy brak wskazania w treści klauzuli wykonalności odpowiednich numerów identyfikujących wierzyciela i dłużnika, o których mowa w § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności, podlega usunięciu w drodze sprostowania, czy w drodze uzupełnienia postanowienia?”

(postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia–Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 4 marca 2014 r., VIII Nc 1437/13, P. Wiśniewski, M. Kontrym, G. Kurdziel)

Wątpliwości odzwierciedlone w przedstawionym zagadnieniu wiążą się z odpowiednim stosowaniem w ramach postępowania klauzulowego art. 126 § 2 pkt 2 i 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 7 lipca 2013 r., przewidującego obowiązek podania w pozwie wymienionych numerów. Ustawa nowelizująca zastrzega, że obowiązek ten występuje jedynie w sprawach wszczętych po tym dniu, problem stanowią jednak sprawy wniosków o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym w postaci orzeczeń sądowych wydanych przed tym dniem, gdy obowiązek ustalania wspomnianych numerów jeszcze nie występował. Sytuacji takiej ustawodawca nie uregulował, dodając § 21 rozporządzenia, wydaje się jednak – zdaniem przedstawiającego omawiane zagadnienie prawne – że ustalanie wspomnianych numerów powinno odbywać się wyłącznie na etapie postępowania rozpoznawczego.

R.B.

*

III CZP 23/14

„Czy wierzycielem uprawnionym do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości wymienionym w art. 20 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego jest również wierzyciel rzeczowy, który nie posiada względem dłużnika żadnego roszczenia osobistego, a jedynie dysponuje ograniczonym prawem rzeczowym (hipoteką) na nieruchomości stanowiącej własność tego ostatniego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 stycznia 2014 r., XXIII Gz 1587/13, B. Litwiniec, R. Puchalska, A. Gałas)

W ocenie Sądu Okręgowego, za przyjęciem stanowiska, że wierzyciel hipoteczny, któremu nie przysługuje wierzytelność osobista wobec dłużnika hipotecznego, nie ma posiada legitymacji do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przemawia to, iż wierzyciel rzeczowy niemający względem dłużnika roszczenia osobistego, a dysponujący jedynie ograniczonym prawem rzeczowym (hipoteką), jest jedynie uprawniony z tytułu zabezpieczenia rzeczowego cudzego długu w postaci hipoteki przymusowej ustanowionej na nieruchomościach wchodzących w skład

majątku dłużnika hipotecznego. Dłużnik hipoteczny po uzyskaniu dalszego tytułu wykonawczego przeciwko niemu jest tylko zobowiązany do znoszenia egzekucji z przedmiotu hipoteki, a nie do spełnienia świadczenia pieniężnego na rzecz wierzyciela rzeczowego. Wierzyciel może kierować egzekucję wyłącznie do przedmiotu zabezpieczenia hipotecznego, natomiast dłużnik nie jest zobowiązany do zapłaty wierzycielowi z własnego majątku należności osób trzecich, mających charakter wierzytelności osobistych, poza obowiązkiem znoszenia egzekucji z przedmiotu zabezpieczenia z możliwością zapłaty w celu uniknięcia egzekucji.

Sąd drugiej instancji zauważył także, że celem Prawa upadłościowego i naprawczego jest ochrona wierzycieli, których roszczenia wobec dłużnika są zagrożone brakiem wypłacalności, a wierzyciel hipoteczny ma roszczenia zabezpieczone hipotecznie. Wierzyciel nie może żądać ogłoszenia upadłości, gdy dłużnik nie jest odpowiedzialny wobec niego osobiście, a tylko określonymi przedmiotami, stąd wierzyciel może żądać zaspokojenia wyłącznie z określonego przedmiotu, a nie z całego majątku. Wierzyciel nie jest narażony na szkodę spowodowaną nieogłoszeniem upadłości, ponieważ jego prawo do zaspokojenia z określonego przedmiotu nie zostaje naruszone wskutek prowadzenia egzekucji przez innych wierzycieli z tego samego przedmiotu, a on sam nie może być zaspokojony z innego majątku (taka sytuacja ma miejsce, gdy wierzytelność jest zabezpieczona hipotecznie).

Odmienne stanowisko może uzasadniać literalna wykładnia art. 20 i 189 Prawa upadłościowego i naprawczego, gdyż ustawodawca nie wskazuje wprost, że pewna kategoria wierzycieli, w szczególności rzeczowych, jest wyłączona spod zakresu tych przepisów. Obciążony rzeczowo składnik majątku wchodzi w skład masy upadłości, a tryb zaspokojenia, w którym wierzyciel uzyskuje zaspokojenie wierzytelności z masy upadłości, jest prawnie obojętny. Obejmuje on podział sum uzyskanych ze sprzedaży poszczególnych składników masy upadłości obciążonych ograniczonymi prawami rzeczowymi. Co więcej, wierzycielem jest także podmiot, którego wierzytelność nie wymaga zgłoszenia, a zabezpieczone hipotecznie wierzytelności nieosobiste upadłego umieszcza się na liście z urzędu. Wskazywałoby to na wniosek, że wierzyciel hipoteczny jest uprawniony do zaspokojenia ze środków uzyskanych ze

sprzedaży zabezpieczonych na jego rzecz nieruchomości, które wejdą w skład masy upadłości.

A.T.

*

III CZP 24/14

„Czy zawarcie umowy sprzedaży własności nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym, w którym znajdują się wynajmowane lokale mieszkalne wykracza poza ustawowe granice przedmiotu działalności towarzystwa budownictwa społecznego (art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1995r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 255) występującego w takiej umowie jako sprzedawca i w związku z tym, czy taka umowa jest ważna (art. 58 § 1 k.c.)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 lutego 2014 r., V ACa 747/13, R. Kowalkowski, K. Przybylska, J. Rusiński)

Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego, przedmiotem działania towarzystwa jest budowanie domów mieszkalnych i ich eksploatacja na zasadach najmu. Towarzystwo może również podejmować inną działalność określoną w art. 27 ust. 2 ustawy (pkt 1–5), ale katalog ten nie obejmuje *expressis verbis* zbywania budynków mieszkalnych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, istnieją wątpliwości, czy przewidziana przez ustawę „działalność związana z budownictwem mieszkaniowym” uprawnia towarzystwo do sprzedaży budynków mieszkalnych zajmowanych przez najemców. Jeżeli nawet przyjąć, że towarzystwo budownictwa społecznego obok zasadniczej działalności wynikającej z art. 27 ust. 1 ww. ustawy może prowadzić działalność jako deweloper budujący mieszkania na sprzedaż, to sprzedaż budynku znajdującego się w jego zasobach, w którym wynajmuje mieszkania wydaje się sprzeczna z celem towarzystwa i wykraczająca poza granice przedmiotowe określone w art. 27 ustawy.

Celem towarzystw jest realizacja zadań wynikających z ustawy, w szczególności budowa mieszkań na wynajem o umiarkowanych czynszach dla osób o średnich dochodach, ze specjalnie przeznaczonych do tego środków finansowych. Na taki cel towarzystw wskazują w szczególności skutki niepodjęcia określonej ustawą działalności. Jeżeli towarzystwo w okresie czterech lat od dnia pierwszego zatwierdzenia statutu lub umowy spółki nie rozpoczęło wynajmu stanowiących jego własność lokali mieszkalnych na zasadach określonych w ustawie, właściwy minister może wydać decyzję pozbawiającą towarzystwo używania nazwy „towarzystwo budownictwa społecznego” (art. 26 ust. 3).

Jak zaznaczył Sąd drugiej instancji, przedmiotowa ustawa przewiduje, że towarzystwo budownictwa społecznego może „nabywać budynki mieszkalne” (art. 27 ust. 2 pkt 1), a nie „zbywać”, co nie może być bez znaczenia. Chodzi w tym przypadku także o bezpieczeństwo najemców, którzy mają gwarancję, że wynajmującym pozostanie ten sam podmiot, stawki zaś czynszu będą ograniczone ustawą (art. 28 ust. 1 i 2).

Przyjmując, że sprzedaż budynku mieszkalnego przekracza granice przedmiotowe czynności określonych w art. 27 ustawy, z cywilnoprawnego punktu widzenia taka umowa jest dotknięta sankcją bezwzględnej nieważności jako sprzeczna z ustawą (art. 58 § 1 k.c.).

A.Z.

*

III CZP 26/14

„1. Czy w świetle art. 30 ust. 2 w związku z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) aplikant komorniczy w sprawie o świadczenie pieniężne, nieprzekraczające kwoty stanowiącej równowartość stukrotnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim, w rozumieniu art. 33 ust. 1 ustawy, do skutecznego dokonania czynności egzekucyjnych, w tym wydania postanowienia o ustaleniu kosztów i zakończeniu postępowania, powinien legitymować się upoważnieniem komornika do dokonania konkret-

nej czynności egzekucyjnej czy też wystarczy upoważnienie ogólne do czynności egzekucyjnych w danej sprawie?

2. W sytuacji gdy ogólne upoważnienie jest niewystarczające, czy czynność dokonana na podstawie takiego upoważnienia jest czynnością istniejącą, czy też wadliwą podlegającą uchyleniu?"

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 14 lutego 2014 r., II Cz 869/13, M. Wojtkiewicz, M. Ernest, Z. Ciechanowicz)

Wątpliwości Sądu Okręgowego wyrażone w pierwszym pytaniu dotyczą prawidłowej wykładni art. 30 ust. 2 zdanie pierwsze z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, stanowiącego, że aplikant komorniczy po upływie roku od dnia rozpoczęcia aplikacji komorniczej może być upoważniony przez komornika do samodzielnego wykonywania określonych czynności egzekucyjnych, do których upoważniony jest asesor komorniczy.

Według jednej z możliwości interpretacyjnych, „określone czynności”, w rozumieniu art. 30 ust. 2 ustawy, to wszystkie czynności egzekucyjne wymienione w art. 33 ust. 1 jako te, których przeprowadzenie komornik może zlecić asesorowi komorniczemu. Prawo do wykonywania tych czynności aplikant otrzymywałby przez upoważnienie o charakterze ogólnym, wystawione przez komornika do dokonania czynności egzekucyjnych w danej sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego, przyjęcie dopuszczalności szerokiego upoważnienia aplikanta bez wskazania konkretnej czynności, do której został upoważniony, prowadzi jednak do zrównania takiego upoważnienia ze zleceniem przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego asesorowi komorniczemu, podczas gdy pozycja ustrojowa asesora komorniczego powinna różnić się od pozycji aplikanta komorniczego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, należy zatem przyjąć odmienną wykładnię art. 30 ust 2 i uznać, że aplikant komorniczy powinien legitymować się upoważnieniem komornika do dokonania konkretnej czynności egzekucyjnej; udzielenie upoważnienia do dokonania konkretnych czynności egzekucyjnych powoduje, że kluczowe decyzje co do kierunku postępowania pozostają w gestii osoby udzielającej upoważnienia, a zatem komornika.

Sąd Okręgowy wskazał ponadto, że w orzecznictwie sądowym nie wypracowano dotychczas stanowiska dotyczącego oceny wad orzeczeń i innych czynności dokonanych przez komorników oraz osoby działające z ich upoważnienia, a tym samym co do sposobu usuwania ich skutków.

S.J.Z.

*

III CZP 27/14

„Czy należy podwyższyć o stawkę podatku od towarów i usług wynagrodzenie w wysokości maksymalnej stawki taksy notarialnej, przyznawane notariuszowi od Skarbu Państwa na podstawie art. 6 § 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 4 lutego 2014 r., II Cz 1953/13, M. Wojtkiewicz, W. Buczek-Markowska, M. Grzesik)

Sąd Okręgowy wskazał, że wątpliwość dotyczy wykładni art. 6 § 4 w związku z art. 5 § 1 i 3 Prawa o notariacie, zgodnie z którymi za stronę zwolnioną od ponoszenia wynagrodzenia za dokonaną czynność notarialną wynagrodzenie ponosi Skarb Państwa, a notariuszowi przysługuje wynagrodzenie określona na podstawie umowy ze stronami czynności, nie wyższe niż maksymalne stawki taksy notarialnej.

Możliwa jest wykładnia wskazanych przepisów przez przyjęcie, że wynagrodzenie notariusza powinno odpowiadać tylko maksymalnej stawce taksy notarialnej, ale istnieją argumenty, aby było powiększone przez sąd o kwotę podatku od towarów i usług.

Za pierwszym kierunkiem wykładni może przemawiać to, że maksymalna stawka taksy notarialnej ma charakter ceny urzędowej, regulowanej przez ustawę z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 385). W takim przypadku konieczne byłoby uznanie, że w cenie takiej uwzględnia się podatek od towarów i usług. W piśmiennictwie pogląd ten jednak został poddany krytyce.

Argumentem przemawiającym za zasadnością drugiego kierunku wykładni jest powszechna praktyka doliczania przez notariuszy do

swego wynagrodzenia, wyliczanego na podstawie taksy maksymalnej, podatku od towarów i usług.

Odmowa przyznania wyliczanej według takiego samego mechanizmu kwoty tego podatku, z tego tylko względu, że wynagrodzenie jest przyznawane od Skarbu Państwa, mogłoby stwarzać – zdaniem Sądu Okręgowego – trudne do wytłumaczenia różnicowanie sytuacji, w której notariusz, dokonując czynności notarialnej, pobiera wynagrodzenie według taksy maksymalnej od strony tej czynności, oraz w których takie wynagrodzenie, w razie zwolnienia strony od wynagrodzenia notariusza, jest przyznawane przez sąd orzekający uprzednio o tym zwolnieniu.

M.M.

*

III CZP 28/14

„Czy po zmianie przepisów normujących hipotekę przymusową, dokonanej ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), doręczona zobowiązanemu decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II CSK 163/13, H. Pietrkowski, K. Tyczka-Rote, D. Zawistowski)

Sąd Najwyższy zauważył, że interpretacja art. 26 ust. 3 w związku z ust. 3a pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.) od początku jego obowiązywania (tj. od dnia 1 stycznia 2003 r.), nastroczała trudności, a występujące wątpliwości i rozdzwięk w orzecznictwie (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 109/03, oraz z dnia 24 lutego 2004 r., III CZP 121/03) doprowadziły do podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały w składzie siedmiu sędziów z dnia 28 października 2004 r., III CZP 33/04, opowiadającej się za

koncepcją, wyrażoną wcześniej w uchwale z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 109/03, że doręczona dłużnikowi decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka.

Przytoczona uchwała, mimo że nie nadano jej mocy zasady prawnej oraz mimo głosów krytyki w piśmiennictwie, ukształtowała późniejsze orzecznictwo sądowe (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2005 r., V CK 610/04). Wahania co do aktualności wyrażonego w niej zapatrywania pojawiły się w rozstrzygnięciach sądów powszechnych po wejściu w życie z dniem 20 lutego 2012 r. ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), wprowadzającej zasadnicze zmiany dotyczące hipoteki, polegające na zastąpieniu dotychczasowych jej dwóch rodzajów jedną hipoteką o uniwersalnym zastosowaniu.

Sąd Najwyższy wskazał, że wykładni art. 26 ust. 3 i 3a po nowelizacji ustawy o księgach wieczystych i hipotece poświęcone są postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2013 r., III CSK 69/12, z dnia 17 kwietnia 2013 r., I CSK 433/12, i z dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 547/12, odmawiające doręczonej dłużnikowi decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalającej wysokość należności z tytułu składek, po zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r., waloru podstawy wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka. Przedstawione w nich poglądy nie są jednak jednolite i wydaje się, że nie tyle wiążą się z nowym kształtem hipoteki, ile w istocie podważają stanowisko zajęte w uchwale z dnia 28 października 2004 r., III CZP 33/04, i powracają do poglądów wyrażanych wcześniej w uchwale z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 109/04, oraz w powołanym w niej orzecznictwie.

Zdaniem Sądu Najwyższego, ze względu na okoliczność, że od czasu podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały z dnia 28 października 2004 r., III CZP 33/04, w przepisach interpretowanych w tej uchwale nie zaszyły zmiany, które jednoznacznie podważałyby podstawy prawne

wyrażonych w niej poglądów, pozostających w oczywistej sprzeczności ze stanowiskami, także niejednolitymi, prezentowanymi w omówionych orzeczeniach Sądu Najwyższego, zasadne stało się przedstawienie zagadnienia prawnego powiększonemu składowi Sądu Najwyższego.

A.Z.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Powierzenie dbałości o bezpieczeństwo imprezy masowej wyspecjalizowanej jednostce trudniącej się zawodowo ochroną osób i mienia nie zwalnia organizatora imprezy od odpowiedzialności za niewykonanie obowiązków określonych w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. Nr 106, poz. 680 ze zm.).

(wyrok z dnia 26 września 2003 r., IV CK 8/02, T. Domińczyk, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, OSNC 2004, nr 11, poz. 180; BSN 2004, nr 3, s. 6; Jurysta 2004, nr 5, s. 36; R. Pr. 2004, nr 6, s. 143)

Glosa

Mateusza Drożdża, Ius Novum 2013, nr 2, s. 220

Glosa jest poświęcona tematyce odpowiedzialności cywilnoprawnej organizatora imprezy masowej. Jest częściowo krytyczna, jednakże autor ocenił rozstrzygnięcie podjęte przez Sąd Najwyższy jako zasadne, pomimo błędnego wskazania podstawy odpowiedzialności organizatora. W glosie określił zasady odpowiedzialności odszkodowawczej organizatora imprezy masowej, dokonując interpretacji art. 5 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz art. 429 i 474 k.c.

Glosator uznał za błędny pogląd, że między art. 5 wymienionej ustawy a art. 429 k.c. istnieje relacja *lex specialis – lex generalis*. Gdyby art. 5 ustawy był przepisem szczególnym – jak stwierdził Sąd Najwyższy – to musiałby określać warunki, w których wskazane zachowanie powinno nastąpić, bardziej szczegółowo niż te, które są zawarte w hipotezie art. 429 k.c. Autor glosy nie zaaprobował także poglądu uznającego, że treść art. 5 ustawy kreuje odpowiedzialność organizatora na zasadzie innej niż wina.

Podsumowując wskazał, że nie można przyjąć, iż art. 5 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych stanowił w glosowanym orzeczeniu podstawę odpowiedzialności organizatora imprezy masowej. Interpretacja wymienionego przepisu wskazuje jednoznacznie, że nie ustanawia on takiego rodzaju odpowiedzialności, na jaki powoływał się w glosowanym wyroku Sąd Najwyższy. W przedstawionej sprawie odpowiedzialność organizatora imprezy masowej mogła być „zaostżona” tylko na podstawie art. 474 k.c., który ustanawia odpowiedzialność dłużnika na zasadzie ryzyka, albo też oparta na zasadzie winy (art. 415 k.c.).

M.M.

*

Wyrażenie obcojęzyczne może być uznane za opisowe również w języku polskim, jeżeli dla odbiorcy docelowego towarów oznaczonych takim wyrażeniem może ono brzmieć tylko opisowo, ze względu na powszechne używanie tego wyrażenia zamiennie ze słowem polskim albo tylko w języku obcym, ze względu na brak odpowiednika polskiego lub jego nieużywanie dla oznaczenia rodzajowego, jednakże nie wtedy, gdy zarejestrowany znak towarowy obejmuje to wyrażenie, a używanie go w obrocie przez osoby trzecie jest niezgodne z uczciwymi praktykami w przemyśle i handlu (art. 12 lit. b rozporządzenia Rady WE nr 207/2009).

(wyrok z dnia 2 czerwca 2011 r., I CSK 581/10, B. Ustjanicz, D. Dończyk, W. Katner, BSN 2011, nr 9, s. 11, MoP 2012, nr 9, s. 486)

Glosa

Mateusza Knechta, Europejski Przegląd Sądowy 2014, nr 3, s. 44

Glosa ma charakter krytyczny.

Glosowany wyrok Sądu Najwyższego dotyczy prawa do wspólnotowego znaku towarowego i jego ograniczenia w postaci dozwolonego użycia przez osobę trzecią oznaczenia opisowego. Przez termin „oznaczenie opisowe” należy rozumieć w szczególności możliwość uznania wyrażenia obcojęzycznego za opisowe, ustalenie właściwego kręgu odbiorców, dla których wyrażenie to ma być opisowe, a także okoliczności, jakie należy wziąć pod uwagę przy ocenie zgodności użycia oznaczenia opisowego z uczciwymi praktykami w przemyśle i handlu. Warto zauważyć, że analizowane rozstrzygnięcie zapadło na tle art. 12 lit. b rozporządzenia 207/2009 i odpowiednio art. 156 ust. 1 pkt 2 Prawa własności przemysłowej.

Zdaniem komentatora, stanowisko Sądu Najwyższego jest niezgodne z treścią rozporządzenia i dorobkiem orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości. Glosator uznał, że Sąd Najwyższy nie trafnie zwęził możliwość uznania wyrażenia obcojęzycznego za opisowe, niepotrzebnie posługując się dwukrotnie kwantyfikatorem „tylko”. Należy zauważyć, że przy ocenie opisowości zastosowanie znajdują zasady wypracowane w świetle przepisów wyłączających spod rejestracji jako znaków towarowych oznaczenia opisowe.

Jednocześnie w tezie analizowanego wyroku ocenę opisowości wyrażenia obcojęzycznego niezasadnie uzależniono od „braku istnienia zarejestrowanego znaku towarowego obejmującego to wyrażenie oraz uczciwego używania wyrażenia opisowego”.

Ponadto, w rozważaniach Sądu Najwyższego na temat dopuszczalności używania oznaczenia opisowego przez osobę trzecią, w świetle art. 12 lit. b rozporządzenia 207/2009, zwraca uwagę wskazanie na istnienie wymagania „niezbędności” takiego użycia. Sąd Najwyższy wydaje się wywodzić istnienie tej przesłanki z wyroku Trybunału Sprawiedliwości wydanego w sprawie Gilette. Jednakże stanowisko to nie odnosi się w tym zakresie do zastosowanej przez Sąd Najwyższy normy prawnej. Przedmiotem rozważań Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Gilette była wykładnia art. 6 ust. 1 lit. c dyrektywy 89/104/EWG (odpowiednik art. 12 lit. c rozporządzenia nr 207/2009).

M.W.

Przewidywalności szkody, o której mowa w art. 74 zdanie drugie konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów z dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286), nie wyłącza odpowiedzialności strony naruszającej umowę, lecz ogranicza wysokość należnego od dłużnika odszkodowania.

(wyrok z dnia 8 lutego 2012 r., V CSK 91/11, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, OSNC 2012, nr 7–8, poz. 100; BSN 2012, nr 4, s. 8; MoP 2012, nr 20, s. 1099; Rej. 2012, nr 5, s. 171)

Glosa

Macieja Durbasa, Monitor Prawniczy 2014, nr 5, s. 260

Autor glosy wskazał, że konieczne jest dogłębne rozważenie przesłanki przewidywalności szkody unormowanej w art. 74 Konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów z 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286 – dalej: „konwencja”), ponieważ rozważenia takiego zabrakło w komentowanym orzeczeniu Sądu Najwyższego.

W opinii glosatora, pomimo obowiązywania regulacji konwencji już od piętnastu lat, nie były one przedmiotem zainteresowania polskiej doktryny, jak też brak orzeczeń sądowych. Z tego względu za zasadne należy uznać sięgnięcie do najważniejszych światowych komentarzy do konwencji. Zagraniczna literatura jest często jedynym źródłem informacji o danych instrumentach konwencji, gdyż w równym stopniu sięga ona do instytucji znanych kontynentalnym systemom prawa, jak i tych znanych systemom *common law*.

Analiza europejskiej doktryny w zakresie przesłanki przewidywalności szkody prowadzi, zdaniem glosatora, do wniosku, że nie można zgodzić się z argumentacją przedstawianą w glosowanym orzeczeniu. Według Sądu Najwyższego, sąd rozpoznając powództwo wniesione na gruncie przepisów konwencji najpierw powinien badać, czy nie ziściły się przesłanki zwolnienia dłużnika z odpowiedzialności określone w art. 79 ust. 1 konwencji i nawiązujące do instytucji siły wyższej, a dopiero potem, w razie uznania, że dłużnik nie jest zwolniony z odpowiedzialności, analizować przesłankę przewidywalności szkody, która wpływa

jedynie na wysokość odszkodowania i nie może skutkować oddaleniem powództwa w całości.

W ocenie autora glosy, proces badania odpowiedzialności dłużnika powinien mieć dokładnie odwrotny przebieg; najpierw sąd powinien zbadać, czy spełnione są wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, tj. naruszenie umowy, szkoda i związek przyczynowy. Na tym etapie również analizowana powinna być kwestia przewidywalności szkody, a także zmniejszenia jej wysokości przez wierzyciela. Dopiero w razie wykazania pozytywnych przesłanek odpowiedzialności dłużnika aktualizuje się możliwość analizy przesłanek negatywnych, tj. zwolnienia z odpowiedzialności w razie zaistnienia okoliczności określonych w art. 79 ust. 1 konwencji. Na gruncie tego przepisu dłużnik może być zwolniony z odpowiedzialności odszkodowawczej za naruszenie zobowiązania, ale odpowiedzialność tę trzeba najpierw ustalić. Jeśli dłużnik skutecznie wykaże okoliczności, o których mowa w art. 79 konwencji, to nie ponosi odpowiedzialności za szkodę.

Powód określił szkodę jako iloczyn różnicy pomiędzy ceną bieżącą z dnia odstąpienia od umowy a ceną uzgodnioną w umowie oraz niedostarczonej ilości towaru. Przyjmując przeciwną do przedstawionej w wyroku Sądu Najwyższego wykładnię art. 74 konwencji, należałoby uznać, że okoliczność zmiany cen towarów mogła wpłynąć na całkowitą nieprzewidywalność szkody, a zatem całkowicie wyłączyć odpowiedzialność dłużnika. W związku z tym rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego nie uwzględnia faktu, że niezależnie od tego, czy przewidywalność szkody jest przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej, czy tylko wpływa na wysokość odszkodowania, jej niewykazanie może skutkować oddaleniem powództwa w całości. W takim wypadku skarga kasacyjna powinna być oddalona.

R.N.

*

Obliczenie zachowku następuje na podstawie wartości spadku ustalonej według cen z daty orzekania o roszczeniach z tego tytułu.

(wyrok z dnia 4 lipca 2012 r., I CSK 599/11, T. Wiśniewski, A. Kozłowska, D. Zawistowski, niepubl.)

Glosa

Karola Smotera, Państwo i Prawo 2014, nr 3, s. 135

Glosa ma charakter krytyczny

Przedmiotem glosowanego wyroku było zagadnienie dotyczące czasu, który należy uznać za relewantny dla określenia wartości spadku w celu obliczenia wysokości zachowku.

Glosator nie zgodził się z tezą wyroku i jego uzasadnieniem. Jego zdaniem, w obecnym stanie prawnym nie ma przepisu, który *expressis verbis* rozstrzyga, według jakiej chwili należy określać wartość spadku. W związku z tym pojawiają się w tym zakresie rozbieżne stanowiska wśród przedstawicieli doktryny i judykatury.

W analizowanym stanie faktycznym, w razie przyjęcia, że podstawą wymiaru zachowku jest spadek przechodzący na spadkobierców w chwili śmierci spadkodawcy, to konsekwentnie należałoby przyjąć, że wysokość należnego uprawnionym zachowku powinna pozostawać w ścisłym związku z wartością spadku w chwili jego otwarcia. Tym samym, należny uprawnionym zachówek powinien odpowiadać wyrażonemu w pieniądzu ułmkowi (1/2 lub 2/3) wartości majątku spadkowego, który członkowie rodziny odziedziczyliby, gdyby stali się spadkobiercami w chwili otwarcia spadku. To oznacza, że punktem odniesienia przy obliczaniu wartości spadku powinna być jedynie chwila otwarcia spadku, a nie chwila orzekania o roszczeniach z tego tytułu.

Dodatkowym argumentem przeciwko stanowisku Sądu Najwyższego jest pozycja spadku w systemie prawa prywatnego. Jest on ogółem praw i obowiązków majątkowych zmarłego, które przechodzą na spadkobierców z chwilą jego otwarcia. Ponadto, źródłem stosunku prawnego zachowku jest właśnie śmierć spadkodawcy.

M.W.

*

teza oficjalna

Zapisem windykacyjnym mogą być objęte przedmioty majątkowe wymienione w art. 981¹ § 2 k.c. należące do majątku wspólnego małżonków pozostających w ustroju wspólności ustawowej.

teza opublikowana w „Rejencie”

1. Testator może zapisać w swej ostatniej woli także rzecz czy prawo, które nie należą do jego majątku w chwili sporządzania testamentu.

2. Sporządzając testament w formie aktu notarialnego, spadkodawca może postanowić, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu, którym może być rzecz, zbywalne prawo majątkowe, ustanowione na rzecz zapisobiercy użytkowanie czy służebność, jak również przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne, które należą do majątku wspólnego małżonków.

3. Zapisem windykacyjnym mogą być objęte przedmioty majątkowe wymienione w art. 981¹ § 2 k.c. należące do majątku wspólnego małżonków pozostających w ustroju wspólności ustawowej.

(uchwała z dnia 18 lipca 2012 r., III CZP 46/12, J. Gudowski, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, OSNC 2013, nr 3, poz. 29; OSP 2013, nr 5, poz. 49; BSN 2012, nr 7, s. 9; Prok. i Pr. 2013, nr 7–8, poz. 46; Rej. 2012, nr 7–8, s. 215; NPN 2012, nr 2, s. 185; Rej. 2012, nr 11, s. 172; Forum Prawnicze 2012, nr 5, s. 100; Rej. 2013, nr 4, s. 185)

Glosa

Jarosława Masiubańskiego, Rejent 2014, nr 1, s. 79

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor zakwestionował trafność poglądu Sądu Najwyższego, stwierdzając w pierwszej kolejności, że glosowana uchwała dokonuje niedopuszczalnej, rozszerzającej wykładni wyjątku, jakim w stosunku do zasady sukcesji uniwersalnej jest regulacja zapisu windykacyjnego. W konsekwencji, jeśli ustawodawca chciałby dopuścić stosowanie tej konstrukcji do innych przedmiotów niż wymienione w art. 981¹ § 2 k.c., dałby temu wyraz w treści ustawy. Autor zakwestionował także argumentację Sądu Najwyższego, że o dopuszczalności rozporządzenia w drodze zapisu windykacyjnego rzeczą cudzą przesądza brak określenia w art. 981¹ § 2 k.c. terminu, w którym testator ma dysponować przedmiotem zapisu, wymagałoby to bowiem od notariusza, sporządzającego zapis, dokonania czynności bezskutecznej i co stałoby

w sprzeczności z obowiązkami, jakie nakłada na niego art. 80 Prawa o notariacie.

Autor wskazał także, że istota zapisu windykacyjnego wymaga precyzyjnego określenia składnika majątku, który staje się jego przedmiotem. Jego zdaniem, przedmiot ten musi pozwalać na realizację zapisu windykacyjnego już w chwili otwarcia spadku, bez konieczności udziału osób trzecich (jak np. dłużnicy spadkodawcy). Komentator stwierdził ponadto, że przedmiot ten powinien być własnością spadkodawcy nie tylko w chwili otwarcia spadku, lecz także w chwili sporządzania testamentu.

Autor nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego, że brak możliwości objęcia zapisem windykacyjnym przedmiotów pozostających we współwłasności łącznej narusza interes osób pozostających w ustroju małżeńskiej wspólności majątkowej. Zwrócił uwagę, że ustrój ten jest tylko jednym z rozwiązań dostępnych dla małżonków, którzy mogą ułożyć swoje stosunki majątkowe także stosując inny model. Jednocześnie, cechy i zadania konstrukcji współwłasności łącznej nie wskazują *de lege lata* na dopuszczalność objęcia jej przedmiotu zapisem windykacyjnym. W tym zakresie, zdaniem autora, wskazane byłoby wyraźne odniesienie się do tej kwestii w przepisach kodeksu cywilnego.

Glosy do powyższej uchwały opracowali także T. Jasiakiewicz (Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 5, poz. 49), M. Rzewuski (Rejent 2013, nr 9, s. 103) oraz P. Pacek (Przegląd Sądowy 2013, nr 11–12, s. 181). Uchwałę omówiła K. Pałka w „Przeglądzie orzecznictwa” (Forum Prawnicze 2012, nr 6, s. 103) oraz E. Stawicka w opracowaniu „Czy przedmiot majątkowy należący w chwili testowania do majątku wspólnego małżonków pozostających w ustroju wspólności ustawowej może zostać objęty zapisem windykacyjnym?” (Palestra 2013, nr 7–8, s. 238).

M.G.

*

teza oficjalna

Zastrzeżenie w bankowym wzorcu umownym skutku doręczenia korespondencji zawierającej oświadczenie woli banku, kierowanej

wobec posiadacza rachunku pod adres znany bankowi, nie wyłącza oceny, czy doszło do naruszenia przez posiadacza rachunku obowiązku kontraktowego, wynikającego z art. 729 k.c. i naruszenia przez bank ogólnych zasad składania oświadczeń woli innej osobie (art. 61 k.c.).

teza opublikowana w „Prawie Asekuracyjnym”

Zgodnie z art. 61 § 1 k.c., oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, w której doszło do tej osoby w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Oznacza to, że korespondencja banku, przeznaczona dla posiadacza rachunku i zawierająca oświadczenie woli banku, powinna być kierowana pod znanym bankowi adresem posiadacza rachunku, przy czym oświadczenie woli będzie skutecznie złożone posiadaczowi, jeżeli w konkretnych okolicznościach mógł on zapoznać się z jego treścią (art. 61 § 1 k.c.). Należy zatem przyjąć, że klauzula zawarta w § 49 ust. 2 ogólnych warunków przewidująca, iż „wszelką korespondencję wysłaną na adres będący w posiadaniu banku, uznaje się za dostarczoną”, nie podważa ogólnej, systemowej zasady, zgodnie z którą oświadczenie woli jest złożone jego adresatowi wówczas, gdy miał on możliwość zapoznania się z jego treścią (art. 61 k.c.).

(wyrok z dnia 14 grudnia 2012 r., I CSK 350/12, G. Misiurek, M. Bączyk, K. Zawada, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 90; BSN 2013, nr 3, s. 12; MoPr.Bank. 2013, nr 10, s. 16; MoP 2013, nr 18, s. 990; Rej. 2013, nr 4, s. 192)

Glosa

Jakuba Pokrzywniaka, Prawo Asekuracyjne 2014, nr 1, s. 78

Autor stwierdził, że analizowany wyrok zmienia dotychczasową linię orzecznictwa dotyczącą problematyki abuzywności klauzul regulujących skutki niepowiadomienia przedsiębiorcy przez konsumenta o zmianie adresu. Zdaniem glosatora, orzeczenie Sądu Najwyższego oddalające powództwo w tej sprawie nie powinno być traktowane jako wyraz

generalnej aprobaty dla wszystkich występujących w obrocie klauzul odnoszących się do braku powiadomienia przez konsumenta o zmianie swojego adresu. W jego ocenie, aktualne są argumenty przemawiające za kwestionowaniem postanowień, które jednoznacznie przewidują fikcję doręczenia po upływie określonego terminu od dnia nadania lub wysłania korespondencji, czyli wiążą skutek w postaci doręczenia z samym faktem wysłania przesyłki. W ocenie autora, glosowane orzeczenie dostarcza argumentów za uznaniem takich klauzul za dozwolone.

Odnosząc się do rozbieżnych interpretacji dotyczących zakresu rozszerzonej prawomocności (art. 479⁴³ k.p.c.), komentator opowiedział się za stanowiskiem, że skutki wyroku uznającego określone postanowienia wzorca za niedozwolone i związane z tym zakaz jego stosowania dotyczą tylko konkretnego wzorca stosowanego przez pozwanego przedsiębiorcę. Przyjął, że wyrok zakazujący stosowania danego postanowienia i przewidujący jego wpis do rejestru ma skutek wobec osób trzecich w tym sensie, że każdy inny konsument będący kontrahentem przedsiębiorcy, przeciwko któremu ten wyrok wydano, może się na niego powoływać przeciwko przedsiębiorcy, w odniesieniu do wzorca, w którym była zawarta zakwestionowana klauzula, bez konieczności skarżenia jej w odrębnym postępowaniu wszczętym przeciwko niemu. Nie rodzi to jednak konieczności przyjęcia, że również inni przedsiębiorcy są związani takim wyrokiem.

Do omawianego orzeczenia głosę napisał F. Zoll (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 10, s. 30). Omówił je także M. Bączyk w „Przełądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 10, s. 55).

E.S.

*

1. Skarb Państwa może ponieść odpowiedzialność na zasadach słuszności za szkodę doznaną w następstwie zakażenia bakteryjnego przez żołnierza, który – odbywając służbę zasadniczą – znajduje się w sferze władzy publicznej jednostki wojskowej (art. 417² k.c.).

2. Uwzględnienie stopy życiowej społeczeństwa przy określaniu wysokości zadośćuczynienia nie może podważać jego kompensacyjnej funkcji.

(wyrok z dnia 7 marca 2013 r., II CSK 364/12, H. Pietrzkowski, A. Kozłowska, M. Koba, OSP 2014, nr 2, poz. 16)

Glosa

Mirosława Nesterowicza, Przegląd Sądowy 2014, nr 3, s. 113

Glosator uznał za trafne przyjęcie jako podstawy rozstrzygnięcia art. 417² k.c. W okolicznościach sprawy jednostka wojskowa nie wiedziała i nie mogła wiedzieć, że kilku żołnierzy jest nosicielami bakterii, gdyż nie miała obowiązku prowadzenia takich badań, a pojedynczy przypadek zakażenia sprzed roku tego nie zmienia. Nieprzyznanie jednak odszkodowania i zadośćuczynienia na rzecz poszkodowanego żołnierza byłoby głęboko niesłuszne. Autor przypomniał, że temu właśnie służy szczególny przepis art. 417² k.c., który – choć ma charakter wyjątkowy – powinien być stosowany zarówno w interesie ogólnym społeczeństwa, jak i szczególnym poszkodowanego, który doznał szkody w sytuacjach stworzonych przez władzę publiczną.

Komentator zwrócił uwagę na odrzucenie przez Sąd Najwyższy zarzutu pozwanego, że odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu wykonywania władzy publicznej musi być uwarunkowana ustaleniem konkretnego zachowania władczego wywołującego szkodę oraz że działanie lub zaniechanie władzy publicznej musi być przyczyną sprawczą powstania szkody. Autor zauważył, że przyjęcie przez Sąd Najwyższy szerokiego rozumienia wykonywania władzy publicznej powinno mieć istotne znaczenie dla dalszego orzecznictwa. Wskazał, że jest to nawiązanie do koncepcji odpowiedzialności władzy publicznej przyjętej przez Komitet Ministrów Rady Europy w rekomendacji nr R(84/15), według której „czynność władzy publicznej” obejmuje wszelkie działanie lub zaniechanie mogące wyrzeć bezpośredni skutek w sferze praw, wolności lub interesów innych osób. Aktywność w sferze władczej oznacza regulowanie sytuacji obywatela nie tylko przez jednostronne rozstrzygnięcia władcze, lecz także przez podejmowanie w tej sferze czynności faktycznych.

W ocenie glosatora, Sąd Najwyższy trafnie orzekł, że rozstrzygnięcie sądu przyznające zadośćuczynienie musi uwzględnić wszystkie okoliczności sprawy wpływające na jego wymiar zarówno w zakresie krzywdy doznanej przez poszkodowanego w okresie przed wydaniem wyroku, jak i krzywdy, której może doznać w przyszłości. Stwierdził, że Sąd Najwyższy nie kwestionował zadośćuczynienia w kwocie 1 000 000 zł zasądzonego przez Sąd Apelacyjny, a uchylenie wyroku i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania nastąpiło ze względu na przyjętą przez ten sąd podstawę prawną.

Omawiane orzeczenie opatrzyła glosą także K. Bączyk-Rozwadowska (Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 2, poz. 16).

E.S.

*

Nieważna jest umowa zamiany udziałów jedynie w niektórych działkach gruntu stanowiących wraz z innymi działkami nieruchomości objętą księgą wieczystą.

(uchwała z dnia 21 marca 2013 r., III CZP 8/13, J. Górowski, B. Ustjanicz, M. Koba, OSNC 2013, nr 9, poz. 108; BSN 2013, nr 3, s. 9; MoP 2013, nr 23, s. 1262; Rej. 2013, nr 4, s. 180; NPN 2013, nr 1, s. 142; Rej. 2013, nr 8, s. 193)

Glosa

Edwarda Gniewka, Rejent 2014, nr 2, s. 107

Glosa jest częściowo krytyczna.

Autor zaaprobował tę część wniosków Sądu Najwyższego, w której przyjął on nieważność umowy (choć, jego zdaniem, uzasadnione jest stwierdzenie o jej bezskuteczności), zarazem kwestionując jednak prowadzący do nich wywód i wskazując na możliwość osiągnięcia porównywalnego rezultatu na innej drodze rozumowania.

Za zbędne i niepoprawne merytorycznie uznał powiązanie w uchwale sankcji nieważności z objęciem wszystkich działek jedną księgą wieczystą. Krytycznie odniósł się on także do poglądu Sądu Najwyższego, by do działek, jako części nieruchomości, mógł mieć zastosowanie art. 47 § 2 k.c., a zatem by jako części składowe nie mogły one być samodzielnie

przedmiotem obrotu. Wniosek ten uznał za sprzeczny z ogólną dopuszczalnością podziału (geodezyjnego lub prawnego) nieruchomości przez odłączanie od nich poszczególnych działek wyodrębnionych geodezyjnie.

W rezultacie autor doszedł do wniosku, że w uchwale konieczna była ocena skuteczności umowy zamiany z perspektywy przepisów o współwłasności, bez konieczności badania jej ważności (przez odesłanie do konstrukcji części składowych). Odnośnie do pierwszej z tych kwestii, zdaniem glosatora, zamiana udziałów między niektórymi współwłaścicielami, wywołująca skutek wobec pozostałych, nie jest możliwa, mają one bowiem charakter idealny i dotyczą jednego przedmiotu współwłasności. W konsekwencji, czynność tę autor uznał za bezskuteczną, wyraźnie oddzielając ten skutek od sankcji nieważności. Glosator wykluczył także zbywanie udziałów w nieruchomości wspólnej z ograniczeniem wyłącznie do niektórych działek wchodzących w jej skład (podobny efekt mógłby zostać natomiast osiągnięty, jego zdaniem, przez wyodrębnienie jednej z działek jako nowej nieruchomości za zgodą wszystkich współwłaścicieli).

Oprócz tego autor zakwestionował kilka bardziej szczegółowych tez i sformułowań zawartych w uzasadnieniu uchwały. Za „zawiłą, a zarazem oszczędną” uznał, po pierwsze, charakterystykę wniosku o wpis w księdze wieczystej, który stał się kanwą uchwały. Po drugie, wskazał także na niepoprawność dogmatyczną w sformułowaniu Sądu Najwyższego o „przeniesieniu do nowo założonej księgi dotychczasowych podstaw nabycia własności na rzecz współwłaścicieli nieruchomości”; przyjął, że mogło ono wynikać z dążenia do dosłownego odtworzenia treści wniosku wieczystoksięgowego.

Do omawianej uchwały głosem napisał również W. Myga (Rejent 2014, nr 2, s. 116 – *vide* niżej).

M.G.

*

Glosa

Waldemara Mygi, Rejent 2014, nr 2, s. 116

Glosa jest częściowo krytyczna.

Polemika autora skoncentrowała się na poglądzie Sądu Najwyższego, że działki stanowią części składowe – w rozumieniu art. 47 § 1 k.c. –

nieruchomości objętej księgą wieczystą i nie mogą być samodzielnie przedmiotem obrotu, choć komentator stwierdził zarazem, że w uzasadnieniu uchwały dopuszczono możliwość odłączenia jednej z działek, określając tę czynność jako podział nieruchomości. Glosator uznał za w pełni oczywisty pogląd odmienny, traktujący działki wprawdzie jako części nieruchomości, jednak nie jako jej części składowe, rozumiane zgodnie z art. 47 § 1 i art. 48 k.c. Pogląd Sądu Najwyższego prowadziłby, jego zdaniem, do wyłączenia z obrotu działek wydzielonych geodezyjnie, co jest powszechnie akceptowane w praktyce notarialnej, pozwalając na dysponowanie jedynie nieruchomościami ujawnionymi w księdze wieczystej, głęboko ograniczając tym samym konstytucyjne prawo właściciela do rozporządzania przedmiotem własności.

Glosator podzielił natomiast stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu uchwały o konieczności wyrażenia zgody na podział nieruchomości (prawny lub geodezyjny) przez wszystkich współwłaścicieli nieruchomości, w przeciwnym bowiem wypadku czynność taka byłaby bezskuteczna (zachowując jednak ważność) i nie mogłaby zostać ujawniona w księdze wieczystej.

W podsumowaniu autor stwierdził, że uchwała i jej uzasadnienie odpowiadają prawu. Rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego powinno być jednak uzupełnione o stwierdzenie, że nieważność umowy udziałów nastąpi wówczas, gdy w czynności notarialnej uczestniczyła jedynie część współwłaścicieli. *De lege ferenda* autor wskazał na konieczność uporządkowania sposobu rozumieniu terminu „nieruchomość” w przepisach prawa prywatnego.

M.G.

*

Nagroda wypłacona sportowcowi w ramach tzw. umowy sponsorskiej za zdobycie medalu olimpijskiego stanowi jego majątek osobisty.

(wyrok z dnia 23 maja 2013 r., I CSK 515/12, A. Górski, I. Gromska-Szuster, K. Strzelczyk, OSNC 2014, nr 2, poz. 17; OSP 2014, nr 3, poz. 29; BSN 2013, nr 7, s. 16; MoP 2014, nr 3, s. 145; Rej. 2013, nr 9, s. 172; Rej. 2014, nr 1, s. 174)

Glosa

Mirosława Nazara, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 3, poz. 29

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor stwierdził, że terminowi „nagroda”, użytemu w art. 33 pkt 8 k.r.o., należy przypisać znaczenie przyjmowane w języku powszechnym, a dookreślenie „osobiste” zamieszczone w tym przepisie w odniesieniu do pojęcia „osiągnięcie” oznacza „właściwe danej osobie” i „dokonane przez daną osobę”. Podniósł, że osobistym wyróżniającym się osiągnięciem może być zarówno sukces niezwiązany z pracą lub inną działalnością zarobkową, jak i sukces odniesiony w ramach stosunku pracy lub działalności zarobkowej małżonka, gratyfikowany odrębnie od podstawowego stałego wynagrodzenia. Wyraził następnie zapatrywanie, że przypadające zawodnikowi świadczenia pieniężne lub rzeczowe ustalone w kontrakcie sportowym stanowią dochód z działalności zarobkowej innej niż pracownicza, w znaczeniu przyjętym w art. 31 § 2 pkt 1 k.r.o. Różnego rodzaju premie (nagrody) wypłacone zawodowemu sportowcowi przez drugą stronę kontraktu za jego wyróżniające się dokonania objęte zakresem umowy powinny być, w ocenie autora, traktowane jak dochód z działalności zarobkowej będący odpowiednikiem tzw. premii (nagród) pracowniczych, natomiast nagrody za określone osobiste osiągnięcia przyznane zawodnikowi przez inne podmioty trzeba uznać za składniki jego majątku osobistego.

W dalszej części opracowania autor zauważył, że świadczenia otrzymane przez sponsorowanego zawodnika od sponsora w związku ze zdobyciem medali olimpijskich mogą być uznane za składniki jego majątku osobistego w dwóch sytuacjach – albo jako przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagród za osobiste osiągnięcia, albo jako przedmioty nabyte przez darowiznę. Opowiedział się przy tym za dopuszczalnością zawarcia umowy niebędącej darowizną, która obejmuje przyrzeczenie nagrody.

W podsumowaniu glosator przychylił się do stanowiska Sądu Najwyższego, że nagroda wypłacona przez sponsora sportowcowi za zdobycie medalu olimpijskiego stanowi jego majątek osobisty. Jako niekonsekwentne ocenił natomiast uznanie za dopuszczalne przesunięcie przed-

miotów majątkowych między majątkami małżonków przy jednoczesnym wykluczeniu możliwości zaliczania przez małżonków nabywanych przez nich przedmiotów majątkowych do innej masy majątkowej niż ta, do której zostałyby one włączone na podstawie art. 31–34 k.r.o.

M.P.

*

1. Warunkiem udzielenia kredytu w rozumieniu art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.) jest nie tylko spełnienie przez kredytobiorcę określonych przesłanek na chwilę podejmowania przez bank w tym przedmiocie stosownej decyzji, lecz również wymogów gwarantujących należyte wykonanie zawartej umowy.

2. Naruszenie warunków umowy kredytu nie zawsze będzie uzasadniać jej wypowiedzenie. W sytuacji, gdy przeterminowana należność jest niewielka w stosunku do udzielonego kredytu, bank powinien podjąć działania zmierzające do zweryfikowania sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy pod kątem możliwości spłaty kredytu; uprawnienia w tym zakresie przewiduje art. 74 Prawa bankowego. W razie stwierdzenia, że przyczyną naruszenia warunków umowy kredytu jest utrata przez kredytobiorcę zdolności kredytowej, jej wypowiedzenie nie może być uznane za nadużycie prawa podmiotowego.

(wyrok z dnia 23 maja 2013 r., IV CSK 679/12, I. Koper, G. Misiurek, K. Pietrzykowski, MoPr.Bank. 2014, nr 2, s. 26)

Glosa

Tomasza Czecha, Monitor Prawa Bankowego 2014, nr 2, s. 41

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor w zasadzie zgodził się tylko z jednym stwierdzeniem Sądu Najwyższego, że w świetle art. 75 ust. 1 Pr.bank. przesłanka niedotrzymania warunków udzielenia kredytu powinna być rozumiana szeroko. Przesłanka ta obejmuje wszelkie wypadki naruszenia przez kredyto-

biorcę umowy kredytu, w tym uchybienie obowiązkowi terminowej spłaty należnych rat. Pozostałą część uzasadnienia glosator poddał krytyce.

Sprzeciw komentatora wzbudziło pozbawione – jego zdaniem – podstaw prawnych stwierdzenie, że uprzywilejowana pozycja banków wobec kredytobiorców wyraża się m.in. w możliwości jednostronnego kształtowania łączącego strony stosunku prawnego, w tym również zmiany warunków umowy. Dokonując wykładni językowej art. 75 Pr.bank., stwierdził, że przepis ten przewiduje dwie przesłanki wypowiedzenia umowy kredytu: niedotrzymanie przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo utratę przez kredytobiorcę zdolności kredytowej. Glosator poddał krytyce wywody Sądu Najwyższego prowadzące do pomieszenia obu wskazanych przesłanek, które należy oceniać odrębnie. Według glosatora, wystarczającym powodem do wypowiedzenia umowy kredytowej jest jej naruszenie i nie ma znaczenia, że zaległość wyniosła 2000 franków szwajcarskich, co stanowiło 1,5 raty (przy kwocie kredytu 250 000 franków szwajcarskich), oraz że opóźnienie wyniosło ponad miesiąc (przy trzydziestoletnim okresie spłaty).

Autor postawił pytanie, jaki okres zaległości byłby dla Sądu Najwyższego wystarczający, aby bank mógł wypowiedzieć umowę, gdyż każde rozstrzygnięcie miałooby charakter arbitralny.

Glosator podkreślił, że reżim prawny wypowiedzenia, który przewidziano w omawianym przepisie, ma charakter obiektywny; nie uwzględnia on przesłanki winy, złej woli czy braku należytej staranności ze strony kredytobiorcy. W związku z tym bezzasadne było nakładanie na bank obowiązku badania sytuacji kredytobiorcy. Liczy się tylko fakt, czy – obiektywnie rzecz oceniając – kredytobiorca należycie wykonuje swoje obowiązki. Wskazany obowiązek, który wykreował Sąd Najwyższy, powodowałby poważny wzrost kosztów transakcyjnych w obrocie bankowym.

Na zakończenie komentator stwierdził, że postępowanie kredytobiorcy należy ocenić negatywnie pod względem moralnym, gdyż naruszył zasadę *pacta sunt servanda*. W realiach omawianej sprawy powinno to wykluczać możliwość powoływania się przez kredytobiorcę na nadużycie prawa po stronie banku.

prawo cywilne procesowe

1. Przedstawienie przez stronę dowodu w celu wykazania określonych twierdzeń o faktach sprawy, z których wywodzi ona korzystne dla siebie skutki, nie jest jej prawem czy obowiązkiem procesowym, lecz ciężarem procesowym, wynikającym i zagwarantowanym przepisami prawa, przede wszystkim w jej własnym interesie. To interes strony, jakim jest wygranie procesu, nakazuje jej podjąć wszelkie możliwe czynności procesowe w celu udowodnienia przedstawionych twierdzeń o faktach; strony nie można zmusić do ich podjęcia.

2. Pojęcia tzw. ciężaru dowodu w znaczeniu formalnym i ciężaru dowodu w znaczeniu materialnym, choć są wzajemnie zależne, ponieważ uznanie przez sąd twierdzeń strony za udowodnione jest oparte na treści informacji uzyskanych dzięki zebranych środkom dowodowym, nie mogą być utożsamiane, albowiem materialny ciężar dowodu traktuje się nie jako powinność dowodzenia, lecz jako regułę określającą, która strona poniesie negatywne skutki nieudowodnienia określonych twierdzeń o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

3. O tym, co strona powinna udowodnić w konkretnym procesie, decydują przede wszystkim: przedmiot sporu, prawo materialne regulujące określone stosunki prawne i prawo procesowe normujące zasady postępowania dowodowego.

(wyrok z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 71/09, M. Wysocka, W. Katner, H. Wrzeszcz, OSP 2014, nr 3, poz. 32)

Glosa

Wiktora Warnieły, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 3, poz. 32

Komentator obszernie omówił instytucję ciężaru dowodu w ujęciu subiektywnym i obiektywnym, instytucję ciężaru twierdzenia, a także pojęcie faktu. Stwierdził, że przedstawione przez Sąd Najwyższy w komentowanym orzeczeniu dwa aspekty ciężaru dowodu są spójne. Pełna tożsamość między nimi jest jednak, w ocenie autora, wyłączona ze

względu na wąski zakres inicjatywy dowodowej składu orzekającego *ex officio* oraz wpływ wielu instytucji materialnoprawnych i procesowych na poszczególne aspekty ciężaru dowodu. Przypomniał, że aspekt materialny ciężaru dowodu wskazuje stronę ponoszącą negatywne konsekwencje nieudowodnienia faktu, z którego wywodzi ona skutki prawne, a ciężar dowodu w sensie formalnym nakłada na strony powinności dowodowe w zakresie tych faktów. Podkreślił ponadto, że zasadniczą wartością reguły ogólnej ujętej w art. 6 k.c. jest to, że pozwala ona na merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy w każdej sytuacji procesowej.

M.P.

*

Czynności określone w art. 174 § 3 k.p.c. mają na celu umożliwienie syndykowi podjęcia decyzji dotyczącej potrzeby jego udziału w konkretnej sprawie, a jednocześnie wyjaśnienie okoliczności istotnych dla dalszego biegu postępowania. Są one zbędne, jeżeli syndyk sam zgłosi swoje wstąpienie do sprawy, przy czym wstąpienie nie wymaga dokonania sformalizowanego aktu. Może nastąpić także przez podjęcie przez syndyka działań procesowych. Jeśli sprawa została prawomocnie zakończona, czynność tego rodzaju stanowi złożenie wniosku o wznowienie postępowania.

(postanowienie z dnia 17 lutego 2011 r., III CZ 5/11, A. Górski, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote, niepubl.)

Glosa

Przemysława Feligi, Przegląd Sądowy 2014, nr 2, s. 131

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor stwierdził, że rozważania Sądu Najwyższego na temat art. 174 § 3 k.p.c. nie były potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy. Wskazał, że z ustaleń faktycznych wynika, iż skarga o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania odnosiła się do sprawy o zapłatę, w której upadły był pozwany. Postępowanie w takiej sprawie, w razie ogłoszenia upadłości likwidacyjnej strony, podlega zawieszeniu na podstawie

art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c., gdy dotyczy ona masy upadłości. Podjęcie postępowania na podstawie art. 180 § 1 pkt 5 k.p.c. nie wymaga dokonania czynności procesowych przewidzianych w art. 174 § 3 k.p.c., polegających na wyznaczeniu terminu do złożenia przez syndyka oświadczenia o wstąpieniu lub o odmowie wstąpienia do sprawy.

Zdaniem glosatora, art. 174 § 3 k.p.c. nie ma zastosowania do postępowania, które zostało prawomocnie zakończone i nie toczy się na skutek wniesienia nadzwyczajnych środków zaskarżenia, w tym do wniesienia przez syndyka skargi o wznowienie postępowania. Legitymacja procesowa syndyka do wniesienia takiej skargi wynika z art. 144 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego, a nie z art. 174 § 3 k.p.c.

Komentator podkreślił, że na podstawie art. 174 § 3 k.p.c. syndyk może złożyć oświadczenia o wstąpieniu lub odmowie wstąpienia do postępowania dotyczącego mienia upadłego toczącego się na skutek wniesienia przez upadłego skargi o wznowienie postępowania, jeżeli po wniesieniu takiej skargi została ogłoszona upadłość likwidacyjna strony. Nie mają natomiast znaczenia prawnego – w jego ocenie – takie oświadczenia, jeżeli zostały złożone przez syndyka po prawomocnym zakończeniu postępowania, lecz przed wniesieniem skargi o wznowienie postępowania, bądź w skardze o wznowienie postępowania. Autor przyjął pogląd – odmienny niż Sąd Najwyższy – że czynności syndyka z art. 174 § 3 k.p.c. są czynnościami procesowymi strony, które dla swojej skuteczności wymagają dokonania sformalizowanego aktu.

E.S.

*

Kognicja sądu wieczystoksięgowego jest ściśle określona przez art. 626⁸ § 2 k.p.c. i nie obejmuje badania ani rozstrzygania jakichkolwiek sporów o istnienie lub nieistnienie prawa, które ma być wpisane (wykreślone), zarówno w charakterze przesłanki rozstrzygnięcia jak i samego rozstrzygnięcia.

(postanowienie z dnia 23 lutego 2011 r., V CSK 235/10, G. Misiurek, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski, niepubl.)

Glosa

Macieja Rzewuskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 4, s. 215

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator wskazał, że Sąd Najwyższy nietrafnie uwzględnił skargę kasacyjną wnioskodawczynie, uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania sprawę o wykreślenie prawa własności i wykreślenie hipotek. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia zważył, że kwestionowana w sprawie księga wieczysta została założona na podstawie nieprawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego, które w wyniku odwołania zostało prawomocnym postanowieniem mego Sądu zmienione, a wniosek o założenie księgi oraz wpis spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego na rzecz Macieja B. i Anny B. oddalony. Zdaniem autora, analiza uzasadnienia komentowanego postanowienia prowadzi do wniosku, że w sprawie pojawiły się dwa istotne problemy: kwestia podstaw zamknięcia księgi wieczystej oraz zagadnienie czynnej legitymacji procesowej.

Glosator podniósł, że tworząc katalog osób legitymowanych do złożenia wniosku o wpis w księdze wieczystej i umieszczając w nim właściciela nieruchomości lub użytkownika wieczystego, ustawodawca miał generalnie na myśli podmioty ujawnione w działach II ksiąg wieczystych, w tym również uprawnionego do spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, gdy bowiem księga wieczysta prowadzona jest dla spółdzielczego ograniczonego prawa rzeczowego, użyte w art. 626² § 5 k.p.c. pojęcie właściciela nieruchomości i użytkownika wieczystego trzeba interpretować jako osobę uprawnioną do takiego ograniczonego prawa rzeczowego. Przeniesienie tego poglądu na grunt rozpoznawanej sprawy prowadzi do wniosku, że wnioskodawczynie – spółdzielnia mieszkaniowa – składając wniosek o wykreślenie z księgi wieczystej Macieja B. i Anny B. jako uprawnionych do spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, a także o wykreślenie hipotek z działu IV, nie była osobą, na rzecz której miało nastąpić wykreślenie. Wnioskodawczynie nie wykazała, aby przeszło na nią spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu lub uprawnienia wierzycieli wynikające z hipotek ujawnionych w dziale IV. Tym samym spółdzielnia mieszkaniowa w chwili składania wniosku nie była podmiotem uprawnionym w rozu-

mieniu art. 626² § 5 w związku z art. 626⁸ § 7 k.p.c. do wszczęcia postępowania o wykreślenie praw ujawnionych w dziale II i IV księgi wieczystej. Z tego względu złożony przez nią wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

W ocenie komentatora, nie jest zasadne uznanie, że podstawę zamknięcia księgi stanowiło prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego o oddaleniu wniosku o założenie księgi dla spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Takie orzeczenie mogłoby stanowić podstawę decyzji sądu wieczystoksięgowego jedynie wówczas, gdyby działy III i IV księgi nie zawierały żadnych wpisów, co w sprawie nie miało miejsca. Uwzględniając fakt, że określone prawa i obciążenia zostały skutecznie wpisane w księdze na podstawie dokumentów innych niż postanowienie Sądu Rejonowego w przedmiocie założenia księgi wieczystej, należało zważyć, że do ich wykreślenia wymagane byłyby inne, stosowne dokumenty. Samo postanowienie sądowe nie mogło zatem stanowić podstawy wykreślenia hipoteki z działu IV.

Według glosatora, należy zaznaczyć, że wnioskodawczyni domagała się nie tylko wykreślenia z księgi wieczystej Macieja B. i Anny B. jako uprawnionych do spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, ale także wykreślenia w dziale IV wpisanych tam hipotek. Brak przedłożenia prawem wymaganych dokumentów, mogących stanowić podstawę wykreślenia ograniczonego prawa rzeczowego wpisanego na rzecz wierzyciela hipotecznego, uniemożliwił pozytywne rozpoznanie wniosku złożonego w tej materii, w świetle bowiem art. 626² § 3 k.p.c., do wniosku o dokonanie wpisu należy dołączyć dokumenty stanowiące podstawę wpisu w księdze wieczystej. Skoro zatem wnioskodawczyni nie przedłożyła dokumentów wymaganych do wykreślenia hipoteki, to wniosek o wykreślenie ograniczeń z działu IV nie powinien zostać uwzględniony, a w konsekwencji zamknięcie księgi wieczystej nie było prawnie dozwolone.

R.N.

*

Każde złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, w tym wniosku dotkniętego brakiem formalnym, wyłącza obowiąz-

zek uiszczenia opłaty sądowej od wniesionego pisma, mimo skutecznego zwrotu wniosku na podstawie art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.). Po zwrocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych otwiera się stronie na nowo termin do uiszczenia opłaty.

(postanowienie z dnia 20 lipca 2012 r., II CZ 61/12, Z. Kwaśniewski, K. Tyczka-Rote, A. Owczarek, niepubl.)

Glosa

Andrzeja Antkiewicza, *Iustitia* 2013, nr 4, s. 189

Zdaniem glosatora, wyrażone przez Sąd Najwyższy uogólnienie, że w przypadku zwrotu wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych przewodniczący powinien w każdym wypadku, a więc i wtedy, gdy już raz strona została wezwana, wezwać pełnomocnika strony do opłacenia pisma podlegającego opłacie – wyrażone na kanwie spraw, w których dokonywano wykładni art. 130² § 3 k.p.c. – było nieuzasadnione i nie miało wsparcia w przytoczonej przez Sąd Najwyższy argumentacji ani w świetle uznanych metod interpretacji.

Zauważył też, że zagadnienie, czy po zwrocie wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych przewodniczący powinien wezwać stronę do uiszczenia opłaty także wtedy, gdy już raz strona została o to wezwana, nie było nigdy przedmiotem zasadniczych rozważań Sądu Najwyższego, a odpowiedzi na to pytanie były udzielane ubocznie i bez szerszej analizy systemowej oraz funkcjonalnej.

Glosator stwierdził, że pogląd Sądu Najwyższego, iż po zwrocie wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych przewodniczący powinien wezwać ją do uiszczenia opłaty także wtedy, gdy już raz została do tego wezwana, a złożenie kolejnego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych po dokonaniu zwrotu wcześniejszego wniosku na podstawie art. 102 ust. 4 u.k.s.c. ponownie wyłącza obowiązek uiszczenia opłaty, prowadzi do konsekwencji niemożliwych do zaakceptowania.

M.S.L.

Zasada równości stron w rozumieniu art. 1161 k.p.c. powinna być odnoszona do samej treści umowy arbitrażowej, a nie do elementów natury organizacyjnej, tworzących jedynie stosowną, niezbędną infrastrukturę organizacyjno-prawną dla zapewnienia stronom możliwości ukonstytuowania się odpowiedniego składu arbitrów w indywidualnym sporze prawnym.

(postanowienie z dnia 19 października 2012 r., V CSK 503/11, K. Piętrzykowski, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, MoPr.Bank. 2014, nr 1, s. 33)

Glosa

Rafała Morka, Monitor Prawa Bankowego 2014, nr 1, s. 54

Autor obszernie omówił orzecznictwo i piśmiennictwo dotyczące bezstronności i niezależności wybranego przez strony sądu polubownego oraz kwestię gwarancji równości stron. Stwierdził, że glosowane orzeczenie nie rozstrzyga najistotniejszych rozbieżności występujących w judykaturze i doktrynie. Dla komentatora wątpliwa była szczególnie teza, że „ogólne reguły funkcjonowania stałego sądu arbitrażowego” są pozbawione znaczenia przy ocenie przestrzegania zasady równości stron, polskie prawo bowiem nie przewiduje żadnych szczególnych wymagań co do formy organizacyjnej i reguł funkcjonowania ani jakiegokolwiek ogólnego nadzoru nad działalnością stałych sądów polubownych. Nietrafne jest też założenie, że nie są one objęte treścią zapisu na sąd polubowny. Zasada równości stron jest jedną z najważniejszych zasad w regulacjach arbitrażu, dlatego przyjmowanie zwężającej wykładni art. 1161 § 2 i art. 1169 § 3 k.p.c. byłoby nieuzasadnione.

Glosowane postanowienie zostało omówione także przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 10 s. 56).

M.M.

*

Art. 416¹ k.p.c. ma zastosowanie do postanowienia o kosztach procesu.

(postanowienie z dnia 21 marca 2013 r., II CZ 192/12, A. Górski, D. Dończyk, A. Owczarek, niepubl.)

Glosa

Małgorzaty Sekuły-Leleno, Ius Novum 2013, nr 4, s. 159

Glosatorka zaaprobowwała tezę postanowienia oraz argumenty przytoczone na jej uzasadnienie.

Celem glosy była odpowiedź na pytanie, czy art. 416¹ k.p.c. może stanowić samodzielną podstawę wznowienia postępowania w razie zakwestionowania przez Trybunał Konstytucyjny aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane postanowienie niekończące postępowania w sprawie, w tym co do postanowień odnośnie do kosztów procesu. Na tak postawione pytanie udzieliła odpowiedzi twierdzącej. Wskazała, że w postępowaniu opartym na art. 416¹ k.p.c. przepisy o wznowieniu postępowania stosuje się odpowiednio. Przyjęła, że inicjuje je skarga (wniosek) o uchylenie lub zmianę określonego postanowienia lub postanowień, która powinna odpowiadać wymaganiam formalnym zbliżonym do skargi o wznowienie postępowania (art. 409 k.p.c.).

M.S.L.

*

Art. 11 k.p.c. stosuje się również w odniesieniu do prawomocnego wyroku wydanego w postępowaniu karnym przez sąd państwa Unii Europejskiej.

(wyrok z dnia 27 marca 2013 r., V CSK 185/12, M. Kocon, G. Misiurek, K. Pietrzykowski, OSP 2014, nr 3, poz.30)

Glosa

Kazimierza Piaseckiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 3, poz. 30

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator zajął stanowisko, że wyrok skazujący sądu zagranicznego nie może wywierać skutków procesowych określonych w art. 11 k.p.c., a art. 54 Traktatu wykonawczego do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1995 r. (Dz.Urz. UE 2000 L 239/19 ze zm.) nie jest

przepisem właściwym dla rozszerzenia treści art. 11 k.p.c. na wyroki sądów Unii Europejskiej. Zauważył, że o związaniu sądu w postępowaniu cywilnym ustaleniami faktycznymi co do popełnienia przestępstwa decydują przepisy czysto proceduralne, a nie przepisy prawa karnego. Dodał, że zasada interpretacji prawa krajowego w duchu prawa Unii Europejskiej nie może prowadzić do zmiany normy krajowej państwa członkowskiego Unii Europejskiej. *De lege ferenda* zaproponował rozważenie zmiany art. 11 k.p.c. przez dodanie sformułowania: „sądu krajowego i sądu innego państwa”.

M.P.

*

Pełnomocnikiem procesowym w sprawach o dokonanie wpisu w księdze wieczystej może być wyłącznie osoba spełniająca wymagania przewidziane w art. 87 k.p.c., także wtedy, gdy wniosek o wpis został zamieszczony przez notariusza w akcie notarialnym na podstawie art. 92 § 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.).

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 17/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszka, OSNC 2013, nr 11, poz. 123; OSP 2014, nr 3, poz. 31; BSN 2013, nr 5, s. 5; Rej. 2013, nr 6, s. 169; Rej. 2013, nr 8, s. 186; NPN 2013, nr 2, s. 89; Rej. 2013, nr 11, s.177)

Glosa

Zbigniewa Kuniewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 3, poz. 31

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego, że notariusz nie pełni funkcji pełnomocnika procesowego. Uznał, że powołanie pełnomocnika spoza kręgu podmiotów określonych w art. 87 k.p.c. nie pozbawia skuteczności wniosku o wpis do księgi wieczystej zawartego w akcie notarialnym. Zauważył, że w akcie notarialnym, o którym mowa w art. 92 § 4 Prawa o notariacie, zawarte są dwie czynności: materialnoprawna powodująca przeniesienie, zmianę lub zrzeczenie się prawa

podmiotowego ujawnionego w księdze wieczystej oraz procesowa, którą stanowi wniosek o wpis do księgi wieczystej. Podniósł, że czynność procesowa jest ściśle związana z czynnością materialną, a przedstawicielowi stron, który jest upoważniony do dokonania czynności materialnej, przysługuje także ustawowa kompetencja do złożenia w akcie notarialnym wniosku wieczystoksięgowego. Podkreślił przy tym, że ta kompetencja pełnomocnika nienależącego do osób z art. 87 k.p.c. dotyczy jedynie złożenia wniosku, a nie podejmowania innych czynności w toku postępowania wieczystoksięgowego.

Głosę do uchwały opracował również E. Gniewek (*Monitor Prawniczy* 2014, nr 2, s. 97). Omówiła ją także E. Stawicka w opracowaniu „Czy pełnomocnik ustanowiony do transakcji notarialnej, lecz nienależący do kręgu podmiotów wymienionych w art. 87 § 1 k.p.c., może skutecznie złożyć, zawarty w akcie notarialnym, wniosek o wpis do księgi wieczystej rezultatu czynności prawnej?” (*Palestra* 2014, nr 1–2, s. 201).

M.P.

ORZECZENIA NIEPUBLIKOWANE

art. 24 k.c.

Publiczna wypowiedź mająca charakter komentarza wydarzeń lub zachowania się określonej osoby nie ma cech działania bezprawnego, jeżeli zachowuje stosowną, powściągliwą formę, prezentowana jest w określony sposób i jej zasadniczym celem nie jest poniżenie lub deprecjacja społeczna osoby, do której odnoszą się komentowane fakty, znane opinii publicznej (art. 24 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 14 grudnia 2012 r., I CSK 249/12, G. Misiurek, M. Bączyk, K. Zawada)

Publikacja wydawnictw opartych na zgromadzonych materiałach archiwalnych, będąca realizacją badawczych i edukacyjnych funkcji Instytutu Pamięci Narodowej, wskazanych w art. 53 ustawy z dnia 18 grudnia 2006 r. o Instytucie Pamięci Narodowej (Dz.U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424), mimo działania w ramach porządku prawnego, nie stanowi okoliczności bezwzględnie wyłączającej bezprawność naruszenia dóbr osobistych.

(wyrok z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 208/12, J. Górowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

art. 24 k.c., art. 40 Prawa o stowarzyszeniach

Za naruszenie dóbr osobistych przez publikacje wydawane przez stowarzyszenie zwykłe odpowiadają jako wydawcy członkowie tych stowarzyszeń.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2012 r., I CSK 234/12, G. Misiurek, M. Bączyk, K. Zawada)

*

art. 202 k.c.

Wydanie przez organy gminy decyzji administracyjnej, zezwolenia lub zatwierdzenia w trybie administracyjnym sposobu korzystania z nieruchomości będącej własnością gminy, nie stanowi cywilnoprawnej zgody jej właściciela na takie korzystanie z nieruchomości i nie rodzi skutecznego względem właściciela uprawnienia do władania nieruchomością, w rozumieniu art. 202 k.c.

(wyrok z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 295/12, A. Górski, I. Gromska-Szuster, B. Myszka)

*

art. 361 k.c.

Tzw. przyczyna rezerwowa wystąpienia szkody musi stanowić ogniwo potencjalnego łańcucha przyczynowo-skutkowego, niezależnego od rzeczywistej sekwencji zdarzeń.

(wyrok z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 306/12, A. Górski, I. Gromska-Szuster, B. Myszka)

*

art. 389 k.c.

Umowa przedwstępna nie jest umową wzajemną.

(wyrok z dnia 30 stycznia 2013 r., V CSK 80/12, M. Kocon, T. Bielska-Sobkowicz, M. Szulc)

art. 448 k.c., art. 24 k.c., art. 6 k.c.

Jeżeli powód dochodzi zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną wskutek naruszenia jego godności przez osadzenie go w celi więziennej bez zapewnienia minimalnej powierzchni przypadającej na jednego osadzonego i odpowiednich warunków sanitarnych oraz socjalnych, na nim spoczywa ciężar dowodu osadzenia go w określonym czasie w takich warunkach i wynikłego stąd naruszenia jego godności oraz doznania krzywdy niemajątkowej.

(wyrok z dnia 14 grudnia 2012 r., I CSK 248/12, G. Misiurek, M. Bączyk, K. Zawada)

*

art. 87¹ k.p.c.

Emerytowany adwokat nie jest uprawniony do wnoszenia środków zaskarżenia do Sądu Najwyższego (art. 87¹ § 2 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 31 stycznia 2013 r., II CZ 175/12, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, H. Wrzeszcz)

*

art. 94 k.p.c.

Wypowiedzenie przez mocodawcę pełnomocnictwa procesowego ustanowionego z urzędu ma skutek wobec sądu z chwilą zawiadomienia sądu o wypowiedzeniu (art. 94 § 1 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 31 stycznia 2013 r., II CZ 182/12, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, H. Wrzeszcz)

*

art. 168 k.p.c.

W sprawie o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej z powodu nieuiszczenia przelewem zagranicznym w terminie należnej opłaty od skargi, dla oceny winy strony w uchybieniu

terminowi do wniesienia skargi kasacyjnej może mieć znaczenie wybór przez stronę klauzuli kosztowej realizacji przelewu.

(postanowienie z dnia 31 stycznia 2013 r., II CZ 179/12, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, H. Wrzeszcz)

*

art. 244 k.p.c., art. 252 k.p.c.

Uwierzytelnione odpisy, wypisy, wyciągi i reprodukcje dokumentów wydawane przez Instytut Pamięci Narodowej na podstawie materiałów archiwalnych, sporządzonych przez osoby trzecie, które Instytut na podstawie upoważnienia ustawowego gromadzi, przechowuje i udostępnia, są w postępowaniu sądowym o ochronę dóbr osobistych dokumentami urzędowymi, korzystającymi z domniemania prawdziwości (autentyczności) oraz w części zaświadczającej z domniemania zgodności z prawdą (art. 244 § 1 k.p.c.). Moc zaświadczająca obejmuje jedynie istnienie oznaczonej treści materiałów archiwalnych, a nie jej zgodności ze stanem rzeczy. Ciężar udowodnienia, że stan faktyczny był inny, obciąża zatem osobę, która zaprzecza prawdziwości dokumentu urzędowego (art. 252 k.p.c.).

(wyrok z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 208/12, J. Górowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

*

art. 379 k.p.c.

Podpisanie wyroku przez część członków składu, gdy odroczo no datę ogłoszenia postanowienia, oznacza, że postanowienie zostało wydane tylko w takim składzie, jaki da się stwierdzić na podstawie złożonych podpisów. Inny skład sądu w chwili zamknięcia rozprawy i wydania orzeczenia powoduje nieważność postępowania wywołaną sprzecznością składu orzekającego z przepisami prawa (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

(wyrok z dnia 20 grudnia 2012 r., IV CSK 219/12, J. Górowski, Z. Kwaśniewski, A. Owczarek)

Wydalenie strony z sali rozpraw z naruszeniem art. 48 § 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2001 r. Nr 98 poz. 1070 ze zm.) może w konkretnych okolicznościach powodować nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.), nawet wówczas, gdy na sali pozostał reprezentujący stronę pełnomocnik.

(wyrok z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CSK 393/12, D. Dończyk, W. Katner, I. Koper)

*

art. 381 k.p.c.

Realizacja przez sąd drugiej instancji uprawnienia określonego w art. 381 k.p.c. wymaga dokonania uprzedniej łącznej oceny dwóch odrębnych przesłanek: możliwości powołania nowych faktów i dowodów przed sądem pierwszej instancji oraz później wynikłej potrzeby powołania się na nie.

(wyrok z dnia 11 stycznia 2013 r., I CSK 275/12, Z. Kwaśniewski, J. Frąckowiak, M. Romańska)

*

art. 424¹ k.p.c.

Przepis art. 424¹ § 2 k.p.c. ma zastosowanie tylko wtedy, gdy strona z wyjątkowych, obiektywnych i niezależnych od niej przyczyn nie skorzystała z przysługującego jej środka prawnego, a niezgodność z prawem zakończonego wyroku ma charakter kwalifikowany, wynikający z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego, konstytucyjnych wolności lub praw człowieka i obywatela.

(postanowienie z dnia 30 stycznia 2013 r., IV CNP 64/12, I. Gromska-Szuster)

art. 567 k.p.c., art. 183¹ k.s.h.

Należące do majątku wspólnego udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, której współnikiem jest tylko jeden z byłych małżonków, mogą być podzielone pomiędzy byłych małżonków, a więc przypaść także temu z współuprawnionych, który nie jest współnikiem, jeżeli w umowie spółki nie zawarto przewidzianego w art. 183¹ k.s.h. zastrzeżenia ograniczającego lub wyłączonego wstąpienie do tej spółki współmałżonka współnika.

(postanowienie z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 349/12, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, H. Wrzeszcz)

*

art. 626⁸ k.p.c.

Sąd wieczystoksięgowy może oddalić wniosek o wpis, jeżeli podstawą wpisu jest orzeczenie sądu niespełniające wymagań formalnych umożliwiających wpis (art. 626⁸ § 2 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 9 stycznia 2013 r., III CSK 78/12, K. Strzelczyk, M. Kocon, M. Koba)

*

art. 626⁸ k.p.c., art. 398²² k.p.c., art. 193 k.p.c.

W postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi na orzeczenie referendarza sądowego oddalające wniosek o wpis hipoteki do księgi wieczystej dopuszczalna jest zmiana przedmiotowa wniosku o wpis.

(postanowienie z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 298/12, A. Górski, I. Gromska-Szuster, B. Myszka)

art. 684 k.p.c., art. 236 k.c.

Roszczenie o zawarcie umowy o przedłużenie prawa użytkownika wieczystego (art. 236 § 2 k.c.) staje się przedmiotem działu spadku, jeżeli w czasie postępowania o dział spadku obejmującego początkowo wchodzące w skład spadku prawo użytkownika wieczystego gruntu, upłynął okres, na który zostało ono ustanowione, a spadkobiercy przed jego upływem zgłosili żądanie jego przedłużenia.

(postanowienie z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CSK 362/12, D. Dończyk, W. Katner, I. Koper)

*

art. 1215 k.p.c.

Zawarte w art. 1215 § 1 k.p.c. sformułowanie „o uznaniu albo stwierdzeniu wykonalności” dotyczy określenia przedmiotu sprawy, a nie sposobu jej rozstrzygnięcia.

(postanowienie z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 186/12, A. Górski, I. Gromska-Szuster, B. Myszką)

*

art. 31 k.r.o

Prawa majątkowe uzyskane w okresie trwania wspólności ustawowej z tytułu udziału małżonka wspólnika spółki cywilnej w nadwyżce majątku zlikwidowanej spółki cywilnej, pozostałej po zapłaceniu długów – jako przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania w rozumieniu art. 31 § 1 zdanie pierwsze k.r.o. – należą do majątku wspólnego.

(postanowienie z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 193/12, J. Górowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

art. 248 k.s.h.

Uchwały w sprawie pożyczek udzielanych spółce powinny mieć formę pisemną.

(wyrok z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 302/12, J. Górski, G. Misiurek, A. Owczarek)

*

art. 45 Pr.spółdz.

Artykuł 45 § 5 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) ma bezwzględnie wiążący charakter.

(wyrok z dnia 21 grudnia 2012 r., IV CSK 157/12, K. Strzelczyk, W. Katner, A. Owczarek)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2014, NR 5

1. W wydaniu decyzji o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe na podstawie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 427 ze zm.) Minister Sprawiedliwości nie może być zastąpiony przez sekretarza ani podsekretarza stanu.

2. Wykładnia dokonana w uchwale wiąże od chwili jej podjęcia.

(uchwała pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r., BSA I-4110-4/13, T. Artymiuk, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, W. Błuś, M. Buliński, K. Cesarz, B. Cudowski, J. Dołty, T. Ereciński, T. Flemming-Kulesza, J. Frąckowiak, M. Gersdorf, M. Gierszon, K. Gonera, J. Górowski, A. Górski, H. Gradzik, I. Gromska-Szuster, J. Grubba, T. Grzegorzczak, J. Gudowski (uzasadnienie), Z. Hajn, P. Hofmański, J. Iwulski, K. Jaśkowski, P. Kalinowski, W. Katner, H. Kiryło, K. Klugiewicz, M. Kocon, I. Koper, Z. Korzeniowski, W. Koziół, A. Kozłowska, R. Kuczyński, J. Kuźniar, Z. Kwaśniewski, M. Laskowski, R. Malarski, J. Matras, E. Matwijów, G. Misiurek, B. Myszka, Z. Myszka, A. Owczarek, M. Pacuda, L. Paprzycki, M. Pietruszyński, H. Pietrkowski, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, W. Płóciennik, Z. Puskarski, M. Romańska, J. Rychlicki, A. Ryński, D. Rysińska, R. Sądej, A. Siuchniński, B. Skoczowska, J. Sobczak, K. Staryk, J. Steckiewicz, A. Stępa, J. Strusińska-Żukowska, K. Strzelczyk, M. Szulc, A. Tomczyk, K. Tyczka-Rote, E. Wildowicz, T. Wiśniew-

ski, M. Wrębiakowska-Marzec, W. Wróbel, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, S. Zabłocki, K. Zawada, D. Zawistowski, OSNC 2014, nr 5, poz. 49)

*

Hipoteka przymusowa nie jest szczególnym rodzajem ani sposobem egzekucji, lecz wyłącznie środkiem zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności, ułatwiającym jej wyegzekwowanie.

(postanowienie z dnia 21 sierpnia 2013 r., II CSK 17/13, H. Pietrzowski, A. Owczarek, M. Wysocka, OSNC 2014, nr 5, poz. 50)

*

Artykuł 408 k.p.c. stosuje się także, gdy przyczyną nieważności jest przesłanka określona w art. 401 pkt 1 k.p.c., tj. gdy w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy.

(postanowienie z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CO 59/13, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górowski, A. Górski, OSNC 2014, nr 5, poz. 51)

*

Czynność prawna nabycia nieruchomości zajętej (art. 930 § 1 k.p.c.) jest względnie bezskuteczna.

(wyrok z dnia 6 września 2013 r., V CSK 359/12, K. Pietrzykowski, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, OSNC 2014, nr 5, poz. 52)

*

W umowie bezwarunkowej gwarancji bankowej (art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.) można zastrzec, że skuteczne żądanie zapłaty beneficjenta gwarancji, kierowane wobec banku – gwaranta, powinno nastąpić za pośrednictwem innego podmiotu

i po odpowiednim potwierdzeniu przez ten podmiot uprawnień osób reprezentujących beneficjenta jako osobę prawną.

(wyrok z dnia 20 września 2013 r., II CSK 670/12, Z. Kwaśniewski, M. Bączyk, M. Romańska, OSNC 2014, nr 5, poz. 53)

*

Jeżeli roszczeń określonych w art. 296 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1410 ze zm.) dochodzi – powołując się na prawo wyłącznego używania znaku towarowego-słownego – uprawniony z prawa ochronnego na znak towarowy słowno-graficzny oraz, będący jego elementem, znak słowny, konieczne jest nie tylko semantyczne i fonetyczne, ale także wizualne porównanie obu znaków ze znakiem słowno-graficznym używanym przez pozwanego.

(wyrok z dnia 26 września 2013 r., II CSK 710/12, B. Myszka, M. Szulc, K. Zawada, OSNC 2014, nr 5, poz. 54)

INFORMACJE

W dniu 1 marca sędzia Sądu Najwyższego Mirosław Bączyk wziął udział – na zaproszenie Okręgowej Izby Radców Prawnych w Toruniu – w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialności cywilnej radców prawnych. Wygłosił obszerny wykład pt. *Odpowiedzialność cywilna radcy prawnego w związku ze świadczeniem sądowej pomocy prawnej w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego*, przedstawiając przy okazji zasadnicze, najczęściej spotykane braki środków zaskarżenia składanych do Sądu Najwyższego przez profesjonalnych pełnomocników.

*

W dniu 10 marca 2014 r. Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego – na wniosek sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Cywilnej, wyrażony w uchwale z dnia 17 grudnia 2014 r.¹ – podjęło przez aklamację uchwałę o nadaniu największej, reprezentacyjnej sali rozpraw i posiedzeń nr A (3W01) imienia Stanisława Dąbrowskiego, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, zmarłego w dniu 9 stycznia 2014 r.

Zgromadzenie wybrało także w poczet członków Krajowej Rady Sądownictwa sędziów Sądu Najwyższego: Katarzynę Gonerę z Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych oraz Dariusza Zawistowskiego z Izby Cywilnej. Serdecznie gratulujemy i życzymy sukcesów w działalności na rzecz władzy sądowniczej.

---

¹ Uchwała została opublikowana w „Izbie Cywilnej” 2014, nr 2, s. 106.

Podczas Zgromadzenia, przed zgłoszeniem kandydatury sędziego Sądu Najwyższego Dariusza Zawistowskiego na stanowisko członka Krajowej Rady Sądownictwa, sędzieja Sądu Najwyższego Jacek Gudowski, zastępujący Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej, poinformował zebranych, że sędzia Sądu Najwyższego Antoni Górski, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa w latach 2010–2014, zakończył swą misję w Radzie. Sędzia Jacek Gudowski serdecznie podziękował sędziemu Antoniemu Górskiemu za wielki trud włożony w przewodniczenie Krajowej Radzie Sądownictwa.

*

Uchwałą nr 1/2014 z dnia 14 stycznia 2014 r. Krajowa Rada Sądownictwa, w uznaniu wybitnych zasług w kształtowaniu polskiego wymiaru sprawiedliwości, postanowiła odznaczyć pośmiertnie medalem „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae” członka Krajowej Rady Sądownictwa Stanisława Dąbrowskiego, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

W dniu 20 marca, w Sądzie Najwyższym, w sali im. Stanisława Dąbrowskiego, odbyła się uroczystość wręczenia medalu. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa Antoni Górski przedstawił sylwetkę Stanisława Dąbrowskiego oraz Jego zasługi dla wymiaru sprawiedliwości, a następnie przekazał przyznany medal „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae” na ręce wdowy Pani Teresy Dąbrowskiej. W ciepłych, wzruszających słowach Pani Teresa Dąbrowska podziękowała za wyróżnienie i wszystkie inne serdeczne gesty okazane Jej po odejściu Męża.

W uroczystości wzięła udział najbliższa Rodzina Stanisława Dąbrowskiego, córki, wnuczka, bracia. Licznie uczestniczyli także sędziowie Sądu Najwyższego, członkowie Biura Studiów i Analiz, asystenci oraz pracownicy administracyjni. Po uroczystości Rodzina Zmarłego została przyjęta przez p.o. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Lecha Paprzyckiego oraz członków kierownictwa i Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Dane statystyczne – marzec 2014

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania	
				Razem	Sposób załatwienia					Inny sposób		
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę			Odmówiono przyjęcia do rozpoznania
1.	CK	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2.	CSK	1821	350	300	–	26	3	36	–	180	55	1871
3.	CZP, w tym:	52	7	10	6	–	–	–	–	–	4	49
	art. 390 k.p.c.	49	6	10	6	–	–	–	–	–	4	45
	skład 7-miu	3	1	–	–	–	–	–	–	–	–	4
	pełny skład	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.	CZ	58	50	46	–	24	2	4	–	–	16	62
5.	CO, w tym:	9	52	43	–	1	–	–	–	–	42	18
	art. 401 k.p.c.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	art. 45, 48 k.p.c.	9	52	43	–	1	–	–	–	–	42	18
6.	CSP	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
7.	CNP	96	36	30	–	2	–	–	1	8	19	102
8.	CA	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9.	CN	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
10.	Razem	2036	495	429	6	53	5	40	1	188	136	2102

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	9
Głosy	19
Orzeczenia niepublikowane	46
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2014, nr 5	54
Informacje	57
Dane statystyczne	59